

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/239611,Sebastian-Piatkowski-Ks-Marceli-Godlewski-proboszcz-z-warszawskiego-getta.html>
25.03.2026, 21:00

Sebastian Piątkowski: Ks. Marceli Godlewski – proboszcz z warszawskiego getta

Nie pozostawił wspomnień, zapisków, czy bogatszej korespondencji. Pomimo, że nasza wiedza o jego drodze życiowej nigdy nie będzie już pełna, stał się jednym z najważniejszych symboli pomocy udzielanej Żydom przez katolickie duchowieństwo na okupowanych przez Niemców ziemiach polskich.

[Kościół Polacy ratujący Żydów](#)

25.12

Marceli Godlewski urodził się 15 stycznia 1865 r. w Turczynie – niewielkiej wsi na Podlasiu. Ukończył gimnazjum w Suwałkach, a następnie Seminarium Duchowne w Sejnach, przyjmując w 1886 r. święcenia kapłańskie.

Ksiądz, społecznik, polityk

Kolejne lata poświęcił na studia w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Tam zafascynował się, ogłoszoną przez papieża Leona XIII w 1891 r., encykliką *Rerum novarum*. Zwracała ona uwagę na sytuację robotników, krytykując socjalizm i liberalizm jako nurty prowadzące do utraty wiary. Szansą na przyszłość miała stać się odnowa moralna, oparta na powrocie do wartości zawartych w Piśmie Świętym.

Od 1893 r. pracował jako kapłan w zaborze rosyjskim, najpierw w Łodzi, a następnie w Warszawie, gdzie w 1915 r. mianowano go proboszczem parafii pw. Wszystkich Świętych. Wygłaszając kazania, pogadanki i prelekcje, mówił do słuchaczy w sposób prosty i przystępny – zarówno o wartościach, jak i o potrzebie zdobywania wiedzy. Założone przez niego Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich zrzeszało tysiące osób, zajmując się prowadzeniem placówek oświatowych, tanich jadalni i kas zapomogowo-pożyczkowych.

Kaznodziejstwo i publicystyka ks. Godlewskiego przyniosły mu szybko opinię antysemitę, którą pogłębiała jeszcze aktywna działalność w ruchu narodowym i bliska współpraca z Romanem Dmowskim. Krytykując sytuację polityczną i gospodarczą odrodzonej Polski, wzywał wiernych zarówno do zwalczania lewicy, jak i do bojkotowania żydowskich sklepów, warsztatów rzemieślniczych i placówek usługowych. Zachęcał do zakładania bractw i stowarzyszeń, które miały stanowić oparcie dla najuboższych członków i pomagać w walce o materialne źródła codziennego bytu.

Był księdzem znanym, ale uważanym nawet w niektórych kręgach katolickich za osobę kontrowersyjną. Ciosem okazała się dla niego klęska militarna Polski w starciu z Niemcami, a następnie potrzeba kontynuowania pracy duszpasterskiej w realiach okupacji. Obserwując narastające represje wobec Żydów, był coraz bardziej przeświadczony, że jego kapłańskim obowiązkiem jest niesienie pomocy prześladowanym.

W getcie

W listopadzie 1940 r. Niemcy rozpoczęli w Warszawie tworzenie getta, którego granice objęły

m.in. Kościół pw. Wszystkich Świętych. Do dzielnicy przesiedlono przymusowo jedną trzecią mieszkańców stolicy. Znalazło się wśród nich ok. 2 tys. osób pochodzenia żydowskiego wyznających katolicyzm.

Chociaż istnieją przesłanki wskazujące, że ks. Godlewski mógł opuścić parafię, zdecydował się pozostać w niej. W warunkach skrajnego przeludnienia, jego pierwszą decyzją było oddanie na potrzeby mieszkańców obszernej, dwupiętrowej plebanii. Dach nad głową znalazło w niej kilkadziesiąt osób – nie tylko katolików, ale także wyznawców judaizmu.

Ich dużą część stanowili przedstawiciele inteligencji, na czele ze światowej sławy lekarzem i bakteriologiem Ludwikiem Hirszfoldem. Ponieważ w ich rodzinach znajdowały się dzieci, na plebanii zorganizowano przedszkole, korzystające z ogrodu parafialnego. Wkrótce ks. Godlewski udostępnił go także dzieciom z sierocińca na pobliskiej ul. Siennej, prowadzonego przez dr Janusza Korczaka.

[Czytaj artykuł Sebastiana Piątkowskiego *Ks. Marceli Godlewski – proboszcz z warszawskiego getta* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kościół, Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką

Artykuł

Ks. Marcei Godlewski - proboszcz z warszawskiego getta